

KURULUŞ BİLDİRGESİ

Türkiye’de görme engelli bireylere yönelik eğitim ve istihdam çalışmalarının temeli, Osmanlı Devleti dönemine kadar uzanmaktadır. Devlet tarafından ilk defa 1891 yılında görme engelli bireylere yönelik açılan özel sınıf ile başlayan özel eğitim çalışmaları, bilgisiz bürokratlar, eğitim sonrası istihdam alanının olmaması, siyasi ve ekonomik sorunlar ile savaşlar sebebiyle Avrupa’da bulunan emsalleri gibi gelişme gösterememiştir.

Cumhuriyet Döneminde ise özel eğitim için yurtdışından uzmanlar getirilerek, raporlar hazırlanmış ve özel eğitimin sistemli bir şekilde yapılması için çaba harcanmıştır. Ancak bu çabalar da özel eğitimin Türkiye’de gelişmesi ve Avrupa’da bulunan emsalleri ile rekabet edebilir hale gelmesi için yeterli olmamıştır. 1950’li Yıllarda Ankara ve Gaziantep’te görme engelliler okulları açılmıştır.

Bütün imkânsızlıklara rağmen görme engelliler hızla eğitim almaya başlamış ve bugün de kariyer meslek gruplarından sayılan Avukatlık ve Öğretmenlik gibi meslekleri icra edebilecek ehliyete sahip olmuşlardır. Bu aydın görme engelliler 1950’li yıllardan itibaren sivil toplum hareketi içinde yer almış, örgütlülüğün görme engellilerin sorunlarına çözüm bulmak için önemli olduğu bilinci ile dernekleşmeye başlamışlardır. Bu sebeple eğitim olanaklarının gelişmesi ile görme engelli sivil toplum hareketi arasında sıkı bir ilişki vardır.

1960’lı yıllar tüm dünyada toplumsal hareketliliğin yaşandığı bir dönem olmuştur. Türkiye’de de, bu dönem sivil toplumun gelişme gösterdiği ve örgütlenme bilincinin kazanıldığı bir süreç olarak yaşanmıştır. 1970’li yıllardan sonra görme engelli bireyler yoğun bir şekilde derneklere üye olmaya başlamışlardır. Askeri darbeler, sıkıyönetimler, olağanüstü haller ile zaman zaman sivil toplum hareketi sekteye uğramış olsa da günümüze kadar güçlenerek gelmiştir.

Başlangıcından günümüze kadar görme engelli sivil toplum örgütleri içinde; görme engelliler ve engelliliğin maddi ve manevi istismarı ile belirli bir siyasi görüşe angaje olması gibi sebeplerle bölünmeler ve ayrışmalar yaşanmış, bu bölünmeler federasyon ve konfederasyon düzeyinde de devam ederek görme engelli sivil toplum mücadelesine ağır darbe vurmuştur. Görme engelli sivil toplum hareketi içinde yaşanan bu kaos ortamından doğan boşluğu ise yine engelliliği maddi ve manevi olarak istismar ederek, çıkar ve menfaat sağlayan, dernekçiliği kendisine gelir kapısı olarak gören sözde sivil toplum örgütleri doldurmuştur.

Bu bağlamda; Herkes İçin Erişilebilir Yaşam Akademisi Derneği; hiçbir görme engelli sivil toplum örgütü içinde yaşanan örgütiçi kavga ya da mücadelenin sonucu olarak değil, “ne kadar hak temelli çalışan sivil toplum örgütü, o kadar çözüm üretilen sorun” parolası ile yola çıkan görme engelli aktivistler tarafından ete kemiğe büründürülmüş olan bir sivil toplum hareketi olarak ortaya çıkmıştır.

Günümüzde görme engelli sivil toplum hareketi içinde hak temelli olan – hak temelli olmayan, yardım odaklı – proje odaklı gibi farklı misyonlara sahip örgütlenmeler bulunmaktadır. Şüphesiz ABD ve Avrupa’da da engelli olsun ya da olmasın tüm sivil toplum örgütleri esas olarak gönüllü ve bağışçılarından elde ettikleri gelirler ile finanse edilirler. Ancak Türkiye’de bu tür uygulamalarda görme engelli bireyler aciz, zayıf ve muhtaç gösterilerek, engellilik maddi ve manevi olarak istismar edilmektedir.

Herkes İçin Erişilebilir Yaşam Akademisi Derneği; hak temelli anlayış ile faaliyet gösteren ilk ve tek sivil toplum örgütü değildir. Ancak; bu tür örgütlenmelerin yaygınlaşmaması ve Ankara,

İstanbul, İzmir gibi büyükşehirlerde kümelenmesi hak temelli mücadele açısından büyük bir eksikliktir. Bize göre Türkiye'nin dört bir tarafında hak temelli anlayışı içselleştirmiş sivil toplum örgütleri olmalı ve desteklenmelidir.

Türkiye'de resmi kurumlarca kayıtlı bulunan 279.746 görme engelli birey bulunmaktadır. Kayıtlı olmayan ve az gören bireyleri de dahil edecek olursak 500.000'i aşkın bir kitlenin akademik, eğitsel, kültürel, sanatsal, sportif, sosyal, ekonomik ve mesleki alanlarda yaşadıkları sorunlar yumağı, bu alanlarda sunulan ürün ve hizmetlerin, evrensel tasarım ilkesi çerçevesinde erişilebilir olarak sunulması için ise aşılacak uzun bir yol ve hakları ihlal edilen, ayrımcılığa ve mobbinge maruz bırakılan görme engelli bireylerin bulunduğunu söyleyebiliriz.

İşte bu motivasyon ile hak temelli çalışmayı, katılımcılık, şeffaflık ve hesap verebilirliği kabul eden, her tür dil, din, ırk, etnik köken, cinsiyet, felsefi ve siyasi görüş ile toplumsal statüye dayalı ayrımcılığı reddeden, Türk Milletinin maddi ve manevi değerleri ile milli hassasiyetlerini koruyup, gözetecek olan bizler bir araya gelerek Herkes İçin Erişilebilir Yaşam Akademisi Derneği'ni kurmuş bulunmaktayız.